

යුරියා ෆර්ටිලයිසර් ෆැක්ටරි ලිමිටඩ් : පෙර සඳහන් නොවූ විස්තර

UREA FERTILIZER FACTORY LTD: *Untold story*

යුරියා ෆර්ටිලයිසර් ෆැක්ටරි ලිමිටඩ් UREA FERTILIZER FACTORY LIMITED

පෙර සඳහන් නොවූ විස්තර

යුරියා ෆර්ටිලයිසර් ෆැක්ටරි ලිමිටඩ් (UFFL) බංගලාදේශ රජයේ කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය යටතේ වූ බංගලාදේශ කෙම්කල් ඉන්ඩස්ට්‍රිස් කෝපරේෂන් (BCIC) නමැති විශාලතම කර්මාන්ත සංකීර්ණයට අයත් ඇමෝනියා සහ යුරියා පොහොර නිෂ්පාදනය කරන කර්මාන්තයකි. බංගලාදේශයේ පිහිටි සියළු පොහොර කර්මාන්ත, ආයතන BCIC ආයතනයේ අයිතිය යටතේ වූ අතර එහි පිහිටි එක් අන්තර්ජාතික පොහොර කම්හලක කොටස් පමණක් BCIC ආයතනයට අයත් වේ. පොහොර නිෂ්පාදනයට අමතරව BCIC ආයතනය පල්ප් සහ කඩදාසි, රසායනික ද්‍රව්‍ය, ජලාස්පික්, බෙහෙත් ද්‍රව්‍ය, ගිණිකුරු, සිමෙන්ති, ආවරණ - පරවාරණ ද්‍රව්‍ය යනාදියද නිෂ්පාදනය කරයි. වර්ෂ 1976 තුළ රජයට පවරා ගත් කර්මාන්ත 88 ක් ආරම්භයේදී BCIC ආයතනයට අයත් විය.

UFFL ආයතන කම්හල ඉතා පැරණිම පොහොර කම්හලක් වූ අතර බංගලාදේශයේ කෘෂිකර්ම කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වූ පොහොර ඉල්ලුමෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් එම ආයතනය විසින් සපයනු ලැබීය. බංගලාදේශයේ ආර්ථිකයට ඉතා වැදගත් වූ බැවින් එම ආයතනය දේශයේ ආහාර නිෂ්පාදනයට අත්‍යවශ්‍යම වූ කම්හලක් විය. එහි ප්‍රතිඵලයන් වූයේ එම කම්හලේ සෑම වෙනස් කිරීමක් සම්බන්ධවම රජයේ ඉහල ප්‍රතිපත්ති සැලසුම්කරුවන්ගෙන් අනුමැතිය ලබා ගැනීමට සිදු වීමය. දේශපාලන හේතු නිසාද මෙම කම්හල ඉතා වැදගත් වූ අතර එම දේශයේ 90% කට වඩා ජනයා ගම්බද ප්‍රදේශ වල ජීවත් වෙමින් කෘෂිකර්මය ප්‍රධාන කර්මාන්තය වශයෙන් සලකා වැඩි වශයෙන් වී වගාවෙහි නියුක්ත විය. වී නිෂ්පාදනයෙහි හෝ සැපයුමෙහි බාධක දේශයේ කැලඹීමකට තුඩු දෙන අතර රජය සහ සියලු දේශපාලන පක්ෂ විසින් ආහාර නිෂ්පාදනය සහ කෘෂිකර්ම කටයුතු වලට අවශ්‍ය සැපයුම් ද්‍රව්‍ය වෙත විමසීමෙන් ප්‍රමුඛතාවයක් දෙනු ලැබේ.

ඉහත සඳහන් කල වාතාවරණය යටතේ GERIAP ව්‍යාපෘතියට සම්බන්ධ වීම සඳහා ආයතන කළමනාකරණය පෙලඹීම අපහසු වූ අතර ඔවුන් මුල් අවධියේ ඒ සඳහා අකමැත්තක් දක්වන ලදී. ඒ නමුදු පසුගිය බලශක්ති කාර්යක්ෂම කිරීමේ ව්‍යාපෘති දෙකෙන් ලබාගත් අත්දැකීම් හේතු කොටගෙන හා මෙම නව ව්‍යාපෘතියෙන් ලබාගත හැකි ප්‍රතිලාභ සැලකීමට ගෙන ඔවුන් මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි සහභාගිවීමට එකඟ වන ලදී. UFFL ආයතනයට මේ සම්බන්දව තීරණ ගැනීමට අවසර නොතිබුණු හෙයින් GERIAP ව්‍යාපෘතිය බංගලාදේශය තුළ ක්‍රියාත්මක කල කළමනාකරණ උපදේශක ආයතනය (IMCB) කර්මාණ්ත අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමා වෙත මේ සම්බන්දව කෙලින්ම කරන ලද නියෝජන වල ප්‍රතිඵලයන් වශයෙන් මාස 6 ක වැඩ, කලකට පසු අවශ්‍ය ලේඛණ හා අවසර වධිමත් කර ගත හැකි විය. ඒ අතරතුර කම්හල් කළමනාකරණය විසින් පිරිසිදු නිෂ්පාදනය සහ බලශක්ති කාර්යක්ෂම කිරීමේ කණ්ඩායමක් පත්කර කළමනාකරණයෙන්ම සම උත්සාහ ආරම්භයක් වශයෙන් එම කණ්ඩායමට GERIAP පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහනටද සහභාගි වීමට කටයුතු සලසන ලදී. ඒ නමුදු ආරක්ෂක හේතූන් නිසා අවසර නොමැති බැවින් ජාත්‍යන්තර උපදේශකවරුන්ට ප්‍රධාන කම්හල වෙත ඇතුල්වීමට රාජකාර අවසර ලබා දෙනු නොලැබීය. රාජකාර වශයෙන් එම අවසර ලබා ගැනීම සඳහා රජයේ නොයෙකුත් නිලධාරීන්ගෙන් අනුමැතිය අවශ්‍ය වූ අතර ඒ සඳහා විශාල කාලයක් ගතවේ.

කම්හල 1970 වර්ෂයේදී විශාලතම පහසුකම් සහිතව පිහිටුවන ලද අතර එහි නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය ඉතා සංකීර්ණ විය. එබැවින් එවැනි විශාල කමහලක තක්සේරු සඳහා අධි සැලසුම්ද, කාලයද, අත්දැකීම්ද, තාක්ෂණික දැණුමද අවශ්‍ය වේ. GERIAP ව්‍යාපෘතිය තුළින් ලබා දෙන ලද අන්තර්ජාතික උපදේශකයින් එවැනි විශාලතම පොහොර කම්හලක අත්දැකීම් ලබා නොතිබුණු අතර මෙම කම්හලෙහිද ඔවුන් කාර්යය නියුක්ත වූයේ ඉතා සුළු කාලයකට පමණි. කම්හලෙහි සම්පූර්ණ ක්‍රියාවලි ක්ෂේත්‍රයන් හරහා ගමන්කර නිරීක්ෂණයන් කිරීම පවා කාලයක් නොමැති විය. එබැවින් පිටින් පමණක් කරන ලද නිරීක්ෂණයන් පදනම කරගෙන කම්හල් තක්සේරු කිරීමේ අවස්ථා දෙකක් තුළ අන්තර්ජාතික උපදේශකවරුන් කරන ලද යෝජනා අනුව විකල්ප 5 ක් අදහනා ගත් අතර එයින් විකල්ප 4 ක් කොටස් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කර ඇති බව වාර්තා විය. එම විකල්ප සියල්ල ක්‍රියාත්මක කිරීම අපහසු වූ අතර ඒ සඳහා කල්ගත වන රාජකාර අනුමැතිය ලබාගැනීමට සිදුවේ. තවද වැඩි කාල සීමාවකට භාජනය වන ක්‍රියා අත්හිටුවීම් එම කමහල තුළ කල නොහැකි වීමද එක් හේතුවක් විය.

එනමුදු එම කම්හල ඉතා පැරණි වූ බැවින්ද එහි බලශක්ති පරිභෝජනය ඉතා අධික වූ බැවින්ද ආයතන බලශක්ති කාර්යක්ෂම කිරීමේ ක්‍රම වේදය තුළින් ක්ෂේත්‍ර බොහොමයක සුළු වියදම්, සරල විකල්ප කිහිපයක් අදහා ගැනීම කල හැකි වේ. නවද ආයෝජන කිසිවක් නොමැතිව ඇනටම මිලදී ගෙන ඇති උපකරණ භාවිතා කරමින් වාර්ෂික නඩත්තු වියදම් යටතේ එම සරල විකල්ප ක්‍රියාත්මක කල හැක. ආයෝජන මුදල් අධිවියදම් විකල්ප සඳහා ලබා නොගෙන එම සරල විකල්ප ක්‍රියාත්මක කල හැකි බව පෙනේ. මේ සඳහා කම්හල තුළ සියළු ක්ෂේත්‍රයන් හරහා ගමන් කර නිරීක්ෂණයන් කල යුතු අතර පෙර කාලයේදී ජලය, විදුලිය සහ ස්වභාවික වායු පරිභෝජනය සම්බන්ධ වූ පදනම් දත්ත උපයෝගී කර ගත යුතුවේ.

BCIC කලමණාකරනය අධිවියදම් විකල්ප සඳහා මුදල් ආයෝජන ලබා නොදෙන අතර කම්හල පැරණි බැවින් එහි ගෙවී යන කොටස් සහ උපකරණ වෙනුවෙන් අධික වියදමක් දැරීමට සිදුවේ. එම වාර්ෂික නඩත්තු වියදම් වලට අමතරව එහි තාක්ෂණය පැරණි බැවින් බලශක්ති පරිභෝජනයද විශේෂයෙන්ම ස්වභාවික වායු පරිභෝජනයද ඉතා අධික වේ. මෙම පැරණි කම්හල ඉවත්කර එම කම්හල වෙනුවට නව තාක්ෂණයෙන් යුත් කම්හලක් එම භූමිය තුළම පිහිටුවීමට BCIC කලමණාකරනය විසින් හැකියාවන් පරීක්ෂා කරගෙන යනු ලැබේ.

වැඩි විස්තර සඳහා

GERIAP National Focal Point of Bangladesh

Mr. M Saidul Haq, President
 Institute for Management Consultants Bangladesh (IMCB)
 396 New Eskaton Road
 Dhaka 1000, Bangladesh
 Tel: +880-2-9353350-4, 9351102
 Fax: +880-2-9351103
 E-mail: srgb@consultant.com
 Web: www.srgb.org

GERIAP Company in Bangladesh

Md Eklas Uddin
 Additional Chief Chemist, RIC
 Urea Fertilizer Factory Limited
 Ghorasal, Narsingdi 1611, Bangladesh
 Tel: 880-2-9352550, 9350760, 880-6254-88076
 Fax: 880-2-9352550

Disclaimer:

This case study was prepared as part of the project "Greenhouse Gas Emission Reduction from Industry in Asia and the Pacific" (GERIAP). While reasonable efforts have been made to ensure that the contents of this publication are factually correct, UNEP does not accept responsibility for the accuracy or completeness of the contents, and shall not be liable for any loss or damage that may be occasioned directly or indirectly through the use of, or reliance on, the contents of this publication. © UNEP, 2006.